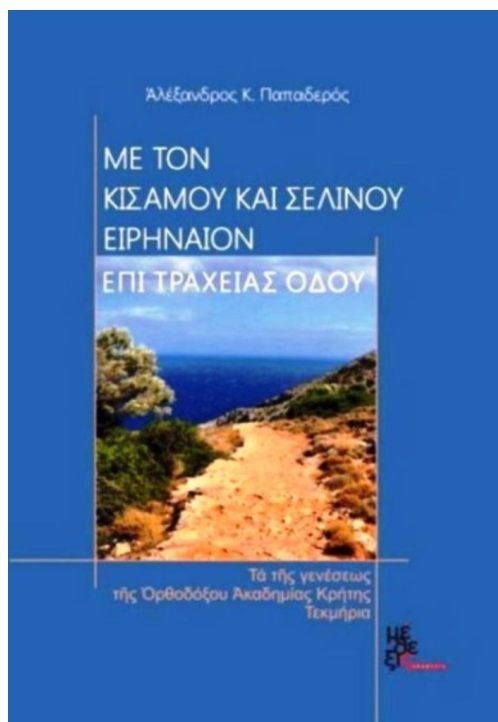

ΠΟΡΕΙΑ «ΕΠΙ ΤΡΑΧΕΙΑΣ ΟΔΟΥ»

Του Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση

Ο λόγος για το πρόσφατο σύγγραμμα του φίλου και συνοδοιπόρου Δρος [Αλεξάνδρου Παπαδερού](#), Άρχοντος Υπομηματογράφου της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, που τιτλοφορείται «Με τον Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίον επί τραχείας οδού», και φέρει υπότιτλο: «Τα της γενέσεως της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης-Τεκμήρια» (Εκδ. Μέθεξις 2014).

Το βιβλίο είναι «Αφιερωμένο με ευγνωμοσύνη σε όσους 'εν καθαρά καρδιά' συμπορεύθηκαν στην εκπλήρωση του οράματος» της ιδρύσεως μιας Ορθοδόξου Ακαδημίας στην Κρήτη. Μιας Ακαδημίας κατά τα πρότυπα των Χριστιανικών Ακαδημιών που είχαν ιδρυθεί στην μεταπολεμική (Δυτική) Ευρώπη, ήδη από τον Σεπτέμβριο του 1945, προκειμένου να λειτουργούν, καθώς υπογραμμίζει ο κ. Παπαδερός στο προλογικό του σημείωμα, «ως τόποι και τρόποι συνάντησης της Εκκλησίας με τον σύγχρονο άνθρωπο, προς από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων, με τις μεθόδους του ελεύθερου, αντικειμενικού, ψύχραιμου διαλόγου αμοιβαίας οικοδομής».

Ξεφυλλίζοντας κανείς το ογκώδες αυτό βιβλίο (656 σελίδες!), διαπιστώνει ότι τα πρώτα σπέρματα για τη δημιουργία ενός ξεχωριστού, στην μορφή και το είδος, εκκλησιαστικού ιδρύματος στην Κρήτη, είχαν ήδη ριφθεί στις αρχές τις δεκαετίας του 1950. Όταν, ο μετεκπαιδευόμενος στο Παρίσι Αρχιμανδρίτης Ειρηναίος Γαλανάκης,

σε ένα γράμμα του, απευθυνόμενο στον Αλέξανδρο Παπαδερό, μιλούσε, μεταξύ άλλων, για μια εποχή κατά την οποία «η Εκκλησία έχει μια ιστορική αποστολή για τη σωτηρία του κόσμου..., ο οποίος συντρίβεται και ζητά φως και σωτηρία». Με το γράμμα τούτο, ο βαθύνους και διορατικός αυτός ιερωμένος, καλούσε τα πνευματικά του τέκνα να γίνουν «συνεργοί και βοηθοί» του, σε περίπτωση που η Εκκλησία θα του ανέθετε κάποτε υψηλότερες «ευθύνες και καθήκοντα».

Το «κάλεσμα» αυτό επανελήφθη, κατά δραματικό μάλιστα τρόπο, έπειτα από μια δεκαετία. Από τον Επίσκοπο, πλέον, Ειρηναίο, στον οποίον η Εκκλησία είχε αναθέσει το 1957 την διαποίμανση της Επισκοπής (τότε) Κισάμου και Σελίνου. «Πότε θα κατεβής; Χρειάζομαι ανθρώπους, Αλέκο μου, ανθρώπους χρειάζομαι», έλεγε στον Παπαδερό με το από 28 Μαρτίου 1960 γράμμα του. Ο Αλέξανδρος, όμως, αδυνατούσε τότε να ανταποκριθεί στην προτροπή του πνευματικού του πατέρα και να επιστρέψει πάραυτα στην πατρώα γη, δοθέντος ότι, όχι μόνο έπρεπε να συνεχίσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές στη Γερμανία, αλλά και διότι στο μεταξύ είχε αναλάβει, με σύμβαση, καθήκοντα Επιστημονικού Βοηθού στο Πανεπιστήμιο του Mainz.

Ενδέχεται, η άρνηση αυτή του Παπαδερού να πίκρανε αρχικά τον πνευματικό του πατέρα. Ωστόσο είχε, νομίζω, και τη θετική της πλευρά! Διότι, ακριβώς κατά την συνεχιζόμενη αυτή «φοιτητική» παραμονή τού Αλεξάνδρου στην Γερμανία, είχαν γίνει οι πρώτες ζυμώσεις, προκειμένου όπως λάβει σάρκα και οστά το όνειρο της ιδρύσεως ενός, υψηλών προδιαγραφών, Εκκλησιαστικού Ιδρύματος στην Δυτική Κρήτη.

Ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου εξιστορεί πώς, κατά τη διάρκεια των σπουδών του, ο Αλέξανδρος Παπαδερός, έχοντας τις ευλογίες τού Επισκόπου Ειρηναίου, συνήψε σχέσεις με ένα ευρύτατο κύκλο Εκκλησιαστικών και Ακαδημαϊκών παραγόντων της Γερμανίας, στους οποίους, με επιστολές και αναλυτικά υπομνήματα, εξέθετε το ζητούμενο. Η Επισκοπή Κισάμου και Σελίνου, τους πληροφορούσε, προσπαθεί να οικοδομήσει μια Εκκλησιαστική Ακαδημία, με αποστολή «να συναντά τον μοντέρνο άνθρωπο με τα προβλήματα της καθημερινότητάς του, να οδηγεί αυτά σε αποσαφήνιση υπό το φως του Ευαγγελίου και να μαρτυρεί, έτσι, την ενότητα της ζωής, εν τη ελευθερία του Ευαγγελίου». Ο ελληνικός λαός, συνέχιζε στη συνηγορία του ο Παπαδερός, που έχει συρθεί στη διαδικασία των αλλαγών του συγχρόνου κόσμου, «απειλείται σήμερα από τον κίνδυνο να χάσει τις θρησκευτικές και τις ηθικο-πνευματικές δυνάμεις, που σε περιόδους μεγίστης δοκιμασίας εξασφάλισαν την επιβίωσή του». Ως εκ τούτου, υπογράμμισε, ο λαός αυτός χρειάζεται μια γενικότερη επιμόρφωση σε όλα τα επίπεδα, θρησκευτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, οικονομικά. **Έχει ανάγκη μιας αγωγής, που είναι δυνατόν να επιτευχθεί με τη σύσταση μιας Ακαδημίας στην Κρήτη υπό την ευθύνη της Ημιαυτόνομης Εκκλησίας Κρήτης και υπό τη σκέπη τού Οικουμενικού Πατριαρχείου, το οποίο θα παράσχει σ' αυτήν μια πανορθόδοξη και διαχριστιανική ακτινοβολία, αλλά και τη δυνατότητα επικοινωνίας όχι μόνο με τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες, αλλά και με τον λοιπό Χριστιανικό κόσμο.**

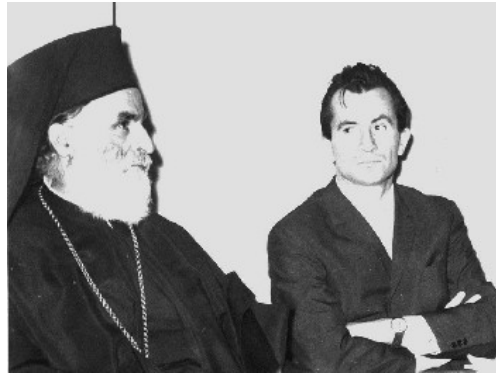

Ο μακαριστός Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος (Γαλανάκης)

Ο «ανυπόμονος» Παπαδερός κρατούσε, φυσικά, ενήμερο τον πνευματικό του πατέρα για όσα συζητούσε με τους Γερμανούς εκκλησιαστικούς παράγοντες σχετικά με την ίδρυση της Ακαδημίας. Ωστόσο, ο γέροντάς του φαινόταν μάλλον «συγκρατημένος». Επικροτούσε μεν το εγχείρημα, αλλά συνιστούσε... υπομονή! «Τα σχέδιά σου με την Ακαδημία Γωνιάς τα βρίσκω καλά και απαραίτητα», έλεγε στο πνευματικό του τέκνο. «Είναι και δικές μου σκέψεις. Θα βαδίσουμε όμως σιγά-σιγά» (Γράμμα προς Αλ. Παπαδερό, 11.1.1961). Η τελευταία αυτή παρατήρηση οφειλόταν, προφανώς, στο ότι την περίοδο εκείνη, στα σχέδια του Επισκόπου Ειρηναίου προτεραιότητα είχε ένα πολυλειτουργικό ίδρυμα στη Γωνιά Κολυμπαρίου, το οποίο έμελλε να στεγάσει σχολείο, παιδικές κατασκηνώσεις και ένα συνεδριακό κέντρο.

Η «επί τραχείας οδού» πορεία Γέροντος και πνευματικού αναστήματος συνεχίστηκε σχεδόν επί μια δεκαετία. Έπρεπε πρώτα να παρακαμφθούν ποικίλης φύσεως εμπόδια και, κυρίως, να πεισθεί η Ιεραρχία της Κρήτης περί της σπουδαιότητας του εγχειρήματος. (Είναι χαρακτηριστικό ότι στο από 31.12.1961 προς τον Παπαδερό γράμμα του, ο Ειρηναίος εξέφραζε ουκ ολίγη πικρία για την στάση των συνεπισκόπων του λέγοντας: «Η ευλογία του Θεού στην Επισκοπή μας έχει ήδη προκαλέσει τόσους φθόνους. Περιμένω μόνο από το Πατριαρχείο κατανόηση»). Υπήρχε, ακολούθως, επείγουσα ανάγκη εξασφάλισης πόρων τόσο για την ανέγερση των κτιριακών εγκαταστάσεων, όσο και για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της υπό ίδρυση Ακαδημίας. Τέλος, έπρεπε να χορηγηθούν οι απαιτούμενες άδειες της Ελληνικής Πολιτείας.

Επιτέλους, έπειτα από πολλούς κόπους και μόχθους, και την εξασφάλιση κονδυλίων εκ μέρους κοινωφελών Ιδρυμάτων της Γερμανικής Ευαγγελικής Εκκλησίας, (EKD), διά του υπ'αρ. 838/31.12.1970 Βασιλικού Διατάγματος, η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης (ΟΑΚ) ελάμβανε σάρκα και οστά ως ένα «Θρησκευτικόν Κοινωφελές Καθίρυμα Ιδιωτικού Δικαίου». Ένα Καθίδρυμα το οποίο, σύμφωνα με τον Κανονισμό του, τελούσε (και συνεχίζει να τελεί) υπό την κανονική εξάρτηση της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, ευρισκόμενο συνάμα υπό την πνευματική προστασία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ένα Ίδρυμα με τριπλή αποστολή, και σε επίπεδο Παγκρήτιο, Πανορθόδοξο και Διαχριστιανικό.

Οι ιδρυτές της Ορθόδοξης Ακαδημίας
Κρήτης
Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος
και Δρ. Αλέξανδρος Παπαδερός
Φωτογραφία από τα εγκαίνια ης ΟΑΚ 13-10-1968

Μιλώντας στα εγκαίνια της ΟΑΚ, (13.10. 1968), ο Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος δεν έκρυπτε την χαρά του με την υλοποίηση του οράματος. Την ίδρυση δηλ. μιας Ακαδημίας ταγμένης: α) να διακονήσει την Κρήτη, την Ελλάδα, το Οικουμενικό Πατριαρχείο και συνόλην την Ορθοδοξία, β) να προωθήσει τον Διορθόδοξο, Διαχριστιανικό και Διαθρησκευτικό διάλογο, και γ) να ενθαρρύνει τον διάλογο της Ορθοδοξίας με την παλινδρομούσα σύγχρονη κοινωνία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, την Ανατολική Μεσόγειο και στον κόσμο γενικά. «Δεν ισχυριζόμεθα, έλεγε, ότι η Ακαδημία θα σώσει τον κόσμο. Κανείς δεν σώζει τον κόσμο, παρά μόνον ο ίδιος ο Θεός, ο Σωτήρ του κόσμου(...). Αλλά το έργο μας τούτο το θεωρούμεν έργο πίστεως, χριστιανικής ευθύνης και χριστιανικών οραματισμών. Είναι έργο πίστεως, και προς τον Θεόν πρωτίστως απευθύνομεν τας ευχαριστίας και την βαθυτάτην ευγνωμοσύνην μας». Ο Μητροπολίτης Ειρηναίος ιδιαίτερος ευχαριστούσε και «όλους εκείνους, οι οποίοι, κατά ένα οιονδήποτε τρόπον συνετέλεσαν ώστε να τελειωθεί το έργο», μάλιστα δε τον Αρχιμ. Παρθένιο, Ηγούμενο της Ι. Σταυροπηγιακής Μονής Γωνιάς Χανίων, (η οποία, σημειωτέον, είχε διαθέσει την επικαρπία 60 στρεμμάτων βραχώδους γης για την ανέγερση των εγκαταστάσεων της Ακαδημίας), τα μέλη της Επιτροπής Ιδρύσεως της Ακαδημίας και, ως εικός, τον Γενικό Διευθυντή της, Αλέξανδρο Παπαδερό, τον οποίο χαρακτήριζε «πολύτιμο συνεργάτη και συνιδρυτή». (βλ. «Διάλογοι Ευθύνης», τόμ. Α΄, τεύχ. 1, 1971, σελ. 33).

Στα ίδια μήκη κύματος βρισκόταν και ο Αλέξανδρος Παπαδερός με την, επί τοις εγκαίνιαις, ομιλία του. Προσδιορίζοντας την Ακαδημία ως ένα Ίδρυμα με κύριο προορισμό να ασκεί «διάλογο», ο Παπαδερός έθετε αυτήν στη διάθεση της Εκκλησίας Κρήτης και στη διακονία της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ελπίζοντας ότι θα αποβεί «ένας τόπος, μια γέφυρα για την καλύτερη γνωριμία και κοινωνία, για ένα γόνιμο συμπνευματισμό των Ορθοδόξων, σε μια κρίσιμη στιγμή της ιστορίας, κατά την οποία η Ορθοδοξία οφείλει να δώσει πειστικά την μαρτυρία της» προς τον έξω κόσμο. Το ότι η Ακαδημία θα υπηρετήσει με ζήλο και φρόνηση το οικουμενικό έργο της καταλλαγής των χριστιανικών Εκκλησιών είναι αυτονόητο, προσέθετε. Αυτό είναι «το ανόθευτο φρόνημα της Ορθοδοξίας» τόνιζε. «Οικουμενικό το κήρυγμα της Βασιλείας τού Θεού και οικουμενικό το Ελληνικό σκεύος, με το οποίον έφθασε το χαρμόσυνο άγγελμα ως τα πέρατα της γης. Οικουμενικοί οι μεγάλοι Πατέρες της Ορθοδοξίας. Οικουμενικό το μαρτύριό της, οικουμενική η μαρτυρία και η Ιστορία

της. Οικουμενικό, όχι «εξ υφαρπαγής», αλλά κατά τον σταθερό του προσανατολισμό, το πρώτο στην τάξη Πατριαρχείο της Ορθοδοξίας, τμήμα του οποίου αναπόσπαστο είναι και η Αποστολική Εκκλησία της Κρήτης. Οικουμενική η Θεολογία της Ορθοδοξίας, οικουμενική η λατρεία, η αποκαραδοκία, η ουσία και η αποστολή της. Και αν υπήρξε συχνά οικουμενική και η πικρία της, οικουμενική μαρτυρείται σήμερα η αγάπη και η συγγνώμη της. Με αυτήν τήν έννοια θα καλλιεργήσει το Ίδρυμα διεκκλησιαστικές επαφές, κατά τις οποίες ελπίζουμε πως θα δώσει μια χρήσιμη, για την διακονία της καταλλαγής, μαρτυρία της Ορθοδοξίας». (βλ. «Διάλογοι Ευθύνης», σελ. 66-87).

Δύο χρόνια προ των εγκαινίων της ΟΑΚ και σε μέρες που δεν είχε ακόμη εξομαλυνθεί η τραχεία οδός, επί της οποίας βάδιζαν γέροντας και τεκνίον, ο Ειρηναίος, σε γράμμα του προς την Αλέξανδρο, έλεγε: «Δεν γνωρίζουμε τι έχει γράψει ο Θεός στην απέραντη δωρεά της χάριτός Του για μένα και για σένα και για τη συνεργασία μας. Μπορούμε μόνο να είμαστε πάντοτε έτοιμοι και άξιοι και να προχωρούμε κάτω από το φως και το κραταιό χέρι Του» (Ε. προς Α., 23.9.1966). Οι τέσσερεις και πλέον γόνιμες και παραγωγικές δεκαετίες που ακολούθησαν στη Γωνιά, φανέρωσαν ότι όντως «ην χειρ Κυρίου μετ' αυτών» (Πρ.11,21).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος υπογράφει στον τοίχο του γραφείου του Αμερικανού συγγραφέα Robert Fulghum, στον χώρο της Ακαδημίας.

Τον ρόλο του Μητροπολίτου Ειρηναίου και του Αλεξάνδρου Παπαδερού στη γένεση και ανάπτυξη του, για τα Ορθόδοξα δεδομένα, πρωτοποριακού αυτού Ιδρύματος, είχε τονίσει ιδιαίτερα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος κατά το πρώτο ποιμαντορικό ταξίδι του στην Κρήτη. «Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, έλεγε, οφείλει την ύπαρξιν και τον δυναμισμόν αυτής εις δύο γνησίους Κρήτας, τον άγιον Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίον και τον Άρχοντα κ. Αλέξανδρον Παπαδερόν». Και συνέχιζε υπογραμμίζοντας ότι, «αι βασικάί αρχαί αι διέπουσαι την δραστηριότητα της Ακαδημίας, η επικαιρότης του εκκλησιαστικού λόγου και ο εκσυγχρονισμός αυτού μετά του πνεύματος του διαλόγου και της καταλλαγής, αποτελούν ηχώ και εφαρμογήν του πνεύματος του εκπεπομένου μετά δυνάμεως εκ του Ιερού Φαναρίου, ιδία κατά τον παρόντα αιώνα. Διά τούτο, προσέθετε ο Πατριάρχης, το Οικουμενικόν Πατριαρχείον άνευ δισταγμού έθεσε την

ΟΑΚ υπό την αιγίδα και προστασίαν αυτού, θεωρὸν αὐτὴν επιτελικὸν αὐτοῦ ὄργανον εἰς τὴν προώθησιν καὶ υλοποίησιν τοῦ οράματος τῆς ἐνότητος καὶ τῆς καταλλαγῆς». (Βλ. Ι. Μ. Χατζηφώτη, «Φανάρι-Κρήτη. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος στὴν Ἐκκλησία Κρήτης», Ἀθήνα, 1998, σελ. 209).

Ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδερὸς, ἔπειτα ἀπὸ δεκαετίες ολόκληρες γόνιμης καὶ ἀνεκτίμητης προσφοράς στὴν Ὀρθοδοξία καὶ τὴν χριστιανικὴ οἰκουμένη ἀπὸ τὴν ἐπαλξὴ τῆς Γωνιάς, ἀπεσύρθη ἀπὸ τὴν ενεργὴν ὑπηρεσία, ἀφοῦ «επετέλεσε ἔργο λαμπρὸ καὶ εὐλογημένο, με κατάθεση ψυχῆς, ὄραμα καὶ ἀτέλειωτες προσπάθειες, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ Ὀρθόδοξη Ἀκαδημία αὐτὸ που εἶναι σήμερα», καθὼς τόνιζε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Εἰρηναῖος σὲ εὐχαριστήριον πρὸς αὐτὸν γράμμα τοῦ (7.3.2014). Ἡ ἐκλειψὴ τοῦ, ὁμῶς, ἀπὸ τὸ Διορθόδοξο καὶ Διαχριστιανικὸ προσκῆνιο δὲν σημαίνει ποσῶς «αναχωρητισμό»! Παρὰ τὸ προκεχωρημένο τῆς ἡλικίας τοῦ, ὁ φιλότιμος καὶ ἀκαταπόνητος αὐτὸς ἐργάτης τοῦ ἀμπελώνου τοῦ Κυρίου ἔχει ἀκόμη περισσὴν ἰκμάδα καὶ δυναμισμό, ὅπως καὶ διάθεσιν νὰ φανεῖ χρήσιμος στὴν Ἐκκλησία, σὲ ὥρες ἀνάγκης. **Νὰ μὴ λησμονοῦμε ὅτι στὸν, ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, Ὀρθόδοξο χώρο, ἄνθρωποι τῆς ἰδιοφυΐας καὶ τοῦ βεληνεκοῦς ἐνὸς Παπαδερῶ ἴσπανίζουσι σήμερα.**